

Рівненський державний гуманітарний університет
Кафедра педагогіки і психології (дошкільної та корекційної)
імені проф. Поніманської Т.І.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІІ
до виконання семінарських, практичних, лабораторних робіт
та завдань для самостійної роботи

з навчальної дисципліни

«ФІЗИЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ ДІТЕЙ З ПОРУШЕННЯМИ
ПСИХОФІЗИЧНОГО РОЗВИТКУ»

для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності 016 «Спеціальна освіта»

Посібник схвалено та рекомендовано
до друку кафедрою педагогіки і психології (дошкільної та корекційної)
імені проф. Поніманської Т.І.
(протокол № 1 від 20.01.2020 р.)
Друкується за рішенням навчально-методичної комісії
педагогічного факультету РДГУ
(протокол №1 від 27.01.2020 р.)

Рецензенти:

Хом'як О.А., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри початкової та дошкільної освіти Міжнародного економіко-гуманітарного університету імені академіка Степана Дем'янчука.

Косарева Г.М., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки і психології (дошкільної та корекційної) імені проф. Поніманської Т.І. Рівненського державного гуманітарного університету.

М54

Методичні рекомендації до виконання семінарських, практичних, лабораторних робіт та завдань для самостійної роботи з навчальної дисципліни «Фізична реабілітація дітей з порушеннями психофізичного розвитку»: методичний посібник для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 016 «Спеціальна освіта» / Укл. О.І.Юрчук. Рівне: РДГУ, 2020. 28 с.

У методичному посібнику представлено індивідуальні довгострокові проекти, плани семінарських, практичних та лабораторних занять, завдання для самостійної роботи здобувачів вищої освіти та методичні рекомендації щодо їхнього виконання.

Методичний посібник буде корисним здобувачам вищої освіти як при організації самостійної роботи з курсу, так і під час підготовки до практичних занять.

© Юрчук О.І., 2020

© РДГУ, 2020

ЗАГАЛЬНІ ВКАЗІВКИ З ПІДГОТОВКИ ДО ПРАКТИЧНИХ І ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ ТА ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ.

Семінарські, практичні та лабораторні заняття з курсу *«Фізична реабілітація дітей з порушеннями психофізичного розвитку»* дають можливість розширювати, поглиблювати, уточнювати знання здобувачів першого рівня освіти, формувати відповідні уміння та навички.

Робота на занятті передбачає попереднє самостійне опрацювання зазначених у плані питань. Підготовка до семінарських та практичних занять включає декілька взаємопов'язаних форм роботи:

- опрацювання теми за підручниками, посібниками, науковими першоджерелами, конспектами лекцій;
- складання плану відповідей на поставлені запитання;
- підготовка рефератів чи доповідей;
- аналіз публікацій.

Підготовку потрібно розпочинати з аналізу матеріалу, вміщеного у підручниках. При вивченні матеріалу бажано користуватися декількома підручниками, що забезпечить більш глибоке засвоєння матеріалу. Після цього переходити до ознайомлення з іншими джерелами, що визначені до кожної теми.

Складання *конспекту* необхідно здійснювати у зошитах для самопідготовки. У них записується тема, план семінарського чи практичного заняття, список опрацьованої літератури. З кожного питання складається поширений план відповіді. Він повинен включати перш за все визначення понять, короткий аналіз проблеми. В конспекті бажано записувати цікаву інформацію з основної та додаткової літератури, яка відсутня у підручнику, а також факти з реального життя. Цей етап роботи також може мати вигляд анотування – перерахування основних питань, на яких зупиняється автор в тій чи іншій роботі, або

конспектування – короткого викладу певного розділу, статті, роботи.

Підготовлений *реферат* чи *довідь* може бути декількох видів. Основі з них: критична рецензія та аналітичний огляд. Процес підготовки включає в себе аналіз літератури з обраної проблеми, на основі якого формулюються завдання доповіді чи реферату. Структура реферату визначається його видом. Так критична рецензія може включати обґрунтування актуальності роботи, короткий виклад теоретичної позиції автора, критичний аналіз позиції і доведень гіпотези автора, висновки, які можна зробити на основі аналізу. Аналітичний огляд може включати історію вивчення певної проблеми або аналіз сучасного стану дослідження проблеми.

Всі завдання є обов'язковими до виконання. Зошит для практичних робіт та виконання завдань для самостійної роботи, повинен бути охайним і естетично оформленим.

ІНДИВІДУАЛЬНІ ДОВГОТРИВАЛІ ЗАВДАННЯ:

1. Скласти алгоритм діяльності спеціаліста з масажу з моменту початку курсу роботи із дитиною до закінчення роботи із нею.
2. Підготовка презентації в електронному вигляді теми з курсу (за вибором).
3. Опишіть механізм лікувальної дії фізичних вправ: тонізуюча дія фізичних вправ; трофічна дія; формування компенсації; нормалізація функцій.
4. Підготуйте реферативне повідомлення на тему: «Рання діагностика розладів психічного здоров'я та вплив корекційних заходів на дитину в ранньому віці».
5. Підготуйте програму корекційних занять з ЛФК для дітей з порушеннями опорно-рухового апарату (вік та вид патології обрати за вибором).

Форма захисту — публічний захист індивідуальних завдань.

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ТА ВИМОГИ

Відвідування лекційних занять оцінюється в 1 бал. Якщо здобувач відвідав усі лекційні заняття, він додатково отримає 2 бали заохочення (**Загальна сума балів – $10 \cdot 1 = 10(+2)$**).

Участь у практичних семінарських заняттях, виконання завдань до практичного заняття – **5 балів (Загальна сума балів – $5 \cdot 5 = 25$)**.

Робота на лабораторних заняттях, виконання завдань до заняття – **5 балів (Загальна сума балів – $5 \cdot 5 = 25$)**.

Виконання завдань самостійної роботи – 5 балів за кожну тему (**Загальна сума балів – $9 \cdot 5 = 45$**).

Змістовий модульний контроль 10 балів (**Загальна сума балів – $2 \cdot 10 = 20$**).

ІНДЗ – 14 балів

Підсумкове тестування – 10 балів

Додаткові бали (не більше 5 балів): студент може отримати за виявлену творчість і особливу активність у різних видах діяльності.

Поточне тестування та самостійна робота									ІНДЗ	Підсумковий тест (іспит)	Сума
Модуль 1									Модуль 2		
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2							
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	Практичне завдання	40	190 (100)
11	6	16	11	6	6	16	16	16	14		
Модульний контроль - 10				Модульний контроль - 10					Підсумкове тестування – 10		
2 бали заохочувальні за відвідування лекцій											

Коефіцієнт перерахунку $190:100=1,9$

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ОСНОВИ РЕАБІЛІТАЦІЇ ДІТЕЙ З ПОРУШЕННЯМИ ПСИХОФІЗИЧНОГО РОЗВИТКУ

Семінарське заняття № 1

Тема: Особливості фізичного стану дітей із психофізичними порушеннями

План

1. Основні поняття фізичної реабілітації.
2. Завдання та засоби фізичної реабілітації дітей дошкільного віку.
3. Види порушень психофізичного розвитку
4. Діагностика розвитку моторної сфери при ДЦП.
5. Основні якісні порушення при аутизмі.
6. Фізичний розвиток дітей із синдромом Дауна.

Завдання до семінарського заняття:

1. Опрацюйте статтю:
 - Пасічник В. «Особливості фізичного стану дітей дошкільного віку з відхиленнями у психофізичному розвитку» / В.Пасічник.// Фізична активність, здоров'я і спорт. 2017. №3(29). С. 24-32.
2. Ознайомтесь із картою обстеження «Оцінка основних рухових функцій» у посібнику:
 - Нагорна О.Б. Особливості корекційно-виховної роботи з дітьми з особливими освітніми потребами / О.Б.Нагорна. – Рівне, 2016. – 141 с.
3. У ЗДО «Пагінець» обстежте дві дитини з порушеннями психофізичного розвитку (на вибір) за картою «Оцінка основних рухових функцій».

Завдання для самостійного опрацювання:

1. Ознайомтеся із посадовими вимогами до осіб, причетних до реабілітації дітей з психофізичними порушеннями.

2. Ознайомтеся та проаналізуйте «Типове положення про центр професійної реабілітації інвалідів».

3. Проаналізуйте Закон України «Про систему реабілітації в Україні».

4. Розкрийте способи дозування фізичного навантаження дітей дошкільного віку.

Література

1. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0401-18>.

2. Закон України «Про систему реабілітації в Україні». URL: <https://novynarnia.com/2017/10/02/zakon-ukrayini-pro-sistemu-reabilitatsiyi-v-ukrayini-proekt/>

3. Закон України «Про реабілітацію інвалідів в Україні» // *Відомості Верховної Ради*. – 2006. – № 2-3. – С. 36-42.

4. *Концепція спеціальної освіти осіб з особливостями психофізичного розвитку в найближчі роки та перспективу*. – К., 2003.

5. *Концепція державного стандарту спеціальної освіти дітей з особливими потребами*. – Київ, 1999.

6. Єфименко М.М. *Сучасні підходи до корекційно спрямованого фізичного виховання дошкільників з порушеннями опорно-рухового апарату* : монографія / М.М. Єфименко. – Вінниця : Нілан-ЛТД, 2013. – 356 с.

7. Пасічник В. *Особливості фізичного стану дітей дошкільного віку з відхиленнями у психофізичному розвитку* / В.Пасічник // *Фізична активність, здоров'я і спорт*. – 2017. №3(29). – С. 24-32

8. Семенович А.В. *Нейропсихологическая диагностика и коррекция в детском возрасте: Учеб. пособие для высш. учеб. заведений*. / А.В.Семенович. – М.: Издательский центр «Академия», 2002. – 232 с.

9. Стадненко Н.М. *Методика діагностики відхилень у розумовому розвитку молодших школярів та старших дошкільників* / Н.М. Стадненко, Т.Д. Ілляшенко, Л.В. Борщевська, А.Г. Обухівська. – К., 1998. – 144 с.

10. Сергієні О.В. Організація та управління системою медичної реабілітації інвалідів: методичні рекомендації / О.В. Сергієні. – Дніпропетровськ, 2007. – 23 с.

11. Щетинин М.Н. Дыхательная гимнастика Стрельниковой. – М., Методфора, 2006. – 128с.

Практичне заняття № 1

Тема: Особливості проведення лікувального масажу

План

1. Фізіологічний вплив масажу:
 - на нервову систему;
 - на м'язи;
 - зв'язково-суглобовий апарат.
2. Техніка проведення масажу:
 - а) лікувального;
 - б) класичного;
 - в) сегментарно-рефлекторного;
 - г) точкового;
 - д) апаратного.
3. Рефлексогенні зони на голові, вусі, долоні, стопі.

Завдання до практичного заняття:

1. Заповніть таблицю «Фізіологічна дія вегетативної нервової системи».

Орган	Збудження симпатичного нерва	Збудження парасимпатичного нерва

Завдання для самостійного опрацювання:

1. Потренуйтеся проводити масаж окремих ділянок тіла один на одному. Зверніть увагу при цьому на правильне положення хворого та масажиста під час масажу.

2. Навчіться натискати першим, другим, другим-четвертим пальцями та опорною частиною кисті правої руки на передпліччя лівої руки і навпаки з різною силою, глибиною швидкістю,

тривалістю. Зверніть увагу на відчуття в пальцях і місцях натискування, які виникають при цьому.

Література

1. Бісмак О.В. Б 65 Основи фізичної реабілітації: навч. посіб. / О.В. Бісмак, Н.Г. Мельнік. – Х.: Вид-во Бровін О.В., 2010 – 120 с. (Українською мовою).
2. Вакуленко Л.О. Лікувальний масаж. / Л.О. Вакуленко .– Тернопіль: Укрмедкнига, 2005. – 448 с.
3. Дегтяренко Т.М. Корекційно-реабілітаційна робота в спеціальних дошкільних закладах для дітей з особливими потребами: [навчальний посібник] / Т.М. Дегтяренко, Л.С. Вавіна. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2008. – 302 с.
- 4.
5. Дедюгина Г.В., Янькина Т.А. Логопедический массаж и лечебная физкультура с детьми 3-7 лет, страдающими детским церебральным параличем. М., 2000. – 350 с.
6. Санс Менгібар Х.М. Дитячий масаж / Хосе Мануель Санс Менгібар; [пер. з ісп.]. – Х.: Фактор, 2011. – 160с.
7. Ліщук В. Зв'язок розвитку тонких рухів пальців рук і розвитку мовлення // Дефектолог. – 2010. – № 7. – С.3-15.

Лабораторне заняття № 1

Тема: Методика проведення лікувального масажу.

План

1. Обговорення вислову Dollinger «Масажні прийоми, як окремі тони музики, ніколи не звучать тривалий час поодиночі, а переходять один в один, зливаючись в акорд».
2. Проведення студентами фрагментів основних прийомів масажу:
 - погладжування;
 - розтирання;
 - розминання;
 - вібрації.

Завдання до лабораторного заняття:

1. Усно проаналізуйте якісні та кількісні характеристики при проведенні окремих прийомів масажу.
2. Ознайомтесь із допоміжними прийомами погладжування. Потренуйтеся у їх проведенні.
3. Визначіть основні помилки, що можуть виникати при проведенні окремих прийомів масажу.

Завдання для самостійного опрацювання:

1. Потренуйтеся проводити масаж погладжування, розтирання, розминання, вібрації один на одному.

Література

1. Бісмак О.В. Б 65 Основи фізичної реабілітації: навч. посіб. / О.В. Бісмак, Н.Г. Мельнік. – Х.: Вид-во Бровін О.В., 2010 – 120 с. (Українською мовою).
2. Вакуленко Л.О. Лікувальний масаж. / Л.О. Вакуленко. – Тернопіль: Укрмедкнига, 2005. – 448 с.
3. Дегтяренко Т.М. Корекційно-реабілітаційна робота в спеціальних дошкільних закладах для дітей з особливими потребами: [навчальний посібник] / Т.М. Дегтяренко, Л.С. Вавіна. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2008. – 302 с.
- 4.
5. Дедюгина Г.В., Янькина Т.А. Логопедический массаж и лечебная физкультура с детьми 3-7 лет, страдающими детским церебральным параличом. М., 2000. – 350 с.
6. Санс Менгібар Х.М. Дитячий масаж / Хосе Мануель Санс Менгібар; [пер. з ісп.]. – Х.: Фактор, 2011. – 160с.
7. Ліщук В. Зв'язок розвитку тонких рухів пальців рук і розвитку мовлення // Дефектолог. – 2010. – № 7. – С.3-15.

Лабораторне заняття № 2

Тема: Методика проведення логопедичного масажу

План

1. Усне опитування по темі «Нейрофізіологічні механізми логопедичного масажу».

2. Проведення студентами фрагментів логопедичного масажу.

Завдання до лабораторного заняття:

1. Визначіть і запишіть у зошит тему, мету і хід заняття по обстеженню координації рухів у дітей з мовленнєвими вадами. Законспектуйте методи реабілітації та лікування дітей з дитячим церебральним паралічем.

2. Підберіть вправи логопедичної гімнастики, рухливі ігри, що використовуються на логопедичних заняттях з дітьми із дитячим церебральним паралічем.

3. Запишіть у вигляді таблиці методи логопедичної гімнастики: наочні, словесні, практичні.

Завдання для самостійного опрацювання:

1. Наведіть приклади обстеження рухових можливостей та стану артикуляційного апарату у дітей з мовленнєвою патологією з використанням одного із методів логопедичної гімнастики.

2. Проаналізуйте використання різних методів логопедичної гімнастики під час проведення обстеження стану психомоторики.

3. Поясніть зв'язок між розвитком дрібної моторики і рівнем мовленнєвого розвитку.

Література

1. Бісмак О.В. Б 65 Основи фізичної реабілітації: навч. посіб. / О.В. Бісмак, Н.Г. Мельнік. – Х.: Вид-во Бровін О.В., 2010 – 120 с. (Українською мовою)

2. Вакуленко Л.О. Лікувальний масаж. / Л.О. Вакуленко .– Тернопіль: Укрмедкнига, 2005. – 448 с.

3. Дегтяренко Т.М. Корекційно-реабілітаційна робота в спеціальних дошкільних закладах для дітей з особливими потребами: [навчальний посібник] / Т.М. Дегтяренко, Л.С. Вавіна. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2008. – 302 с.

4. Дедюгина Г.В., Янькина Т.А. Логопедический массаж и лечебная физкультура с детьми 3-7 лет, страдающими детским церебральным параличем. М., 2000. – 350 с.

5. Ліщук В. Зв'язок розвитку тонких рухів пальців рук і розвитку мовлення // Дефектолог. – 2010. – № 7. – С.3-15.

6. Марченко І. С. Педагогічні заходи з формування комунікативної поведінки дітей із дизартрією при ДЦП: навч.-метод. посібник / І. С. Марченко, О. Г. Тюленєва. – К.: Слово, 2013. – 96 с.

7. Санс Менгібар Х.М. Дитячий масаж / Хосе Мануель Санс Менгібар; [пер. з ісп.]. – Х.: Фактор, 2011. – 160с.

8. Шеремет М.К., Ревуцька О.В. Логопедія (корекційна робота при дислалії): навчальний посібник. / М.К. Шеремет, О.В. Ревуцька – К. 2009. – 244 с.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ЗАСОБИ ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ

Практичне заняття № 2

Тема: Загальні вимоги до методики застосування лікувальної фізичної культури

План

1. Етапи фізичної реабілітації та рухові режими.
2. Клініко-фізіологічне обґрунтування лікувальної дії фізичних вправ
3. Засоби лікувальної фізичної культури.
4. Форми занять лікувальної фізичної культури.
5. Організація занять лікувальної фізичної культури.
6. Загальні вимоги до методики застосування фізичних вправ

Завдання до практичного заняття:

1. Усно охарактеризуйте періоди застосування лікувальної фізичної культури.

2. Розробити схему «Взаємозв'язок етапів фізичної реабілітації, періодів застосування ЛФК та рухових режимів».

3. Ознайомтесь із фізіологічною кривою навантаження на занятті лікувальною гімнастикою:

- Бісмак О.В. Б 65 Основи фізичної реабілітації: навч. посіб. / О.В. Бісмак, Н.Г. Мельнік. – Х.: Вид-во Бровін О.В., 2010 – С.67.

3. У зошитах розкрийте способи дозування фізичного навантаження дітей у лікувальній фізичній культурі.

Завдання для самостійного опрацювання:

1. Проведіть дихальну гімнастику за методом О.М.Стрельникової в домашніх умовах. Після кожного заняття вимірювати і фіксувати результати пульсу в зошит.

2. Проаналізуйте комплекс коригуючої гімнастики для очей за методом Е.С. Аветисова.

3. Складіть реабілітаційну програму.

Література

1. Бісмак О.В. Б 65 Основи фізичної реабілітації: навч. посіб. / О.В. Бісмак, Н.Г. Мельнік. – Х.: Вид-во Бровін О.В., 2010 – 120 с. (Українською мовою)

2. Єфименко М.М. Сучасні підходи до корекційно спрямованого фізичного виховання дошкільників з порушеннями опорно-рухового апарату : монографія / М.М. Єфименко.– Вінниця : Нілан-ЛТД, 2013.– 356 с.

3. Мухін В.М. Фізична реабілітація. Підручник. – К., 2000. – 423 с.

4. Основи фізичної реабілітації: Навчальний посібник/ За заг. ред. Л.О.Вакуленко, В.В.Клапчука. – Тернопіль: ТНПУ, 2010. – 234 с.

5. Разумов А.Н., Ромашин О.В. Оздоровительная физкультура в восстановительной медицине: учеб. пособие. – М.: Вуз и школа, 2002. – 168 с.

6. *Физическая реабилитация: учебник для академий и институтов физической культуры; под. ред. проф. С.Н. Попова.* – Ростов-на-Дону: Феникс, 1999. – 360 с.

7. Щетинин М.Н. *Дыхательная гимнастика Стрельниковой.* – М., Методора, 2006. – 128с.

8. Мошков В.Н. *Лечебная физкультура в клинике нервных болезней / В.Н. Мошков.-3-е изд.-М.: Медицина, 1982.-224 с.*

Лабораторне заняття № 3

Тема: Комплекси фізичних вправ при різних психофізичних порушеннях дітей

План

1. Усне опитування по темі «Методика проведення занять ЛФК».

2. Проведення студентами фрагментів фізичних вправ при різних психофізичних порушеннях дітей.

Завдання до практичного заняття:

1. Запропонуйте форми роботи з сім'єю, спрямовані на стимуляцію рухової активності дитини з проблемами у розвитку.

2. Наведіть приклади фізичних вправ для дітей із синдромом Дауна. Визначте їх мету, особливості застосування.

3. Опрацюйте статтю:

- Дугіна Л.В. Вплив засобів фізичної реабілітації на фізичний розвиток дітей з вадами зору / Л.В.Дугіна // Фізична реабілітація та рекреаційно-оздоровчі технології. № 3 / 2016. С.67-72.

4. Доберіть вправи на виконання побутових рухів (надівання та знімання одягу тощо).

5. Доберіть комплекс вправ для розтягування м'язів: зняття напруги в м'язах, профілактика тератогенезу, розширення діапазону руху.

Завдання для самостійного опрацювання:

1. Складіть реабілітаційну програму для дітей з порушеннями психофізичного розвитку (за вибором).

Література

1. Бісмак О.В. Б 65 Основи фізичної реабілітації: навч. посіб. / О.В. Бісмак, Н.Г. Мельнік. – Х.: Вид-во Бровін О.В., 2010 – 120 с. (Українською мовою).
2. Дугіна Л.В. Вплив засобів фізичної реабілітації на фізичний розвиток дітей з вадами зору / Л.В.Дугіна // Фізична реабілітація та рекреаційно-оздоровчі технології. № 3 / 2016. С.67-72.
3. Єфименко М.М. Сучасні підходи до корекційно спрямованого фізичного виховання дошкільників з порушеннями опорно-рухового апарату : монографія / М.М. Єфименко.– Вінниця : Нілан-ЛТД, 2013.– 356 с.
4. Мухін В.М. Фізична реабілітація. Підручник. – К., 2000. – 423 с.
5. Основи фізичної реабілітації: Навчальний посібник/ За заг. ред. Л.О.Вакуленко, В.В.Клапчука. – Тернопіль: ТНПУ, 2010. – 234 с.
6. Разумов А.Н., Ромашич О.В. Оздоровительная физкультура в восстановительной медицине: учеб. пособие. – М.: Вуз и школа, 2002. – 168 с.
7. Физическая реабилитация: учебник для академий и институтов физической культуры; под. ред. проф. С.Н. Попова. – Ростов-на-Дону: Феникс, 1999. – 360 с.
8. Щетинин М.Н. Дыхательная гимнастика Стрельниковой. – М., Методфора, 2006. – 128с.
9. Мошков В.Н. Лечебная физкультура в клинике нервных болезней / В.Н. Мошков.-3-е изд.-М.: Медицина, 1982.-224 с.

Практичне заняття № 3

Тема: Лікувальна фізична культура для дітей при порушеннях опорно-рухового апарату

План

1. Симптомалогія рухових розладів.

2. Спеціальні вправи при порушеннях опорно-рухового апарату.

3. ЛФК при ДЦП.

4. Способи і зміст вправ для роботи з дітьми із церебральним паралічем та іншими порушеннями ОРА.

5. Особливості гідрокінезотерапії при захворюваннях різної нозології

Завдання до практичного заняття:

1. Визначіть *покази та протипокази* до ЛФК при порушеннях ОРА.

Завдання для самостійного опрацювання:

1. Доберіть вправи лікувальної фізичної культури при функціональних захворюваннях центральної нервової системи.

2. Визначіть і запишіть у зошит тему, мету і хід заняття по обстеженню координації рухів у дітей з мовленнєвими вадами. Законспектуйте методи реабілітації та лікування дітей з дитячим церебральним паралічем.

3. Заповнити таблицю «Розрахункові норми часу проведення занять з ЛФК».

Література

1. Бісмак О.В. Б 65 *Основи фізичної реабілітації: навч. посіб. / О.В. Бісмак, Н.Г. Мельнік. – Х.: Вид-во Бровін О.В., 2010 – 120 с. (Українською мовою)*

2. Дедюгина Г.В., Янькина Т.А. *Логопедический массаж и лечебная физкультура с детьми 3-7 лет, страдающими детским церебральным параличом. М., 2000. – 350 с.*

3. Єфименко М.М. *Сучасні підходи до корекційно спрямованого фізичного виховання дошкільників з порушеннями опорно-рухового апарату : монографія / М.М. Єфименко. – Вінниця : Нілан-ЛТД, 2013. – 356 с.*

4. Ловейко И.Д., Фонарев М.И. *Лечебная физическая культура при заболеваниях позвоночника у детей. – Л.: Медицина, 1988. – 144 с.*

5. Мухін В.М. Фізична реабілітація. Підручник. – К., 2000. – 423 с.
6. Основи фізичної реабілітації: Навчальний посібник/ За заг. ред. Л.О.Вакуленко, В.В.Клапчука. – Тернопіль: ТНПУ, 2010. – 234 с.
7. Щетинин М.Н. Дыхательная гимнастика Стрельниковой. – М., Методфора, 2006. – 128с.
8. Бадалян І.О., Журба Л.Т. Дитячі церебральні паралічі. – К., 1988. – 327 с.
9. Мошков В.Н. Лечебная физкультура в клинике нервных болезней / В.Н. Мошков.-3-е изд.-М.: Медицина, 1982.-224 с.
10. Разумов А.Н., Ромашин О.В. Оздоровительная физкультура в восстановительной медицине: учеб. пособие. – М.: Вуз и школа, 2002. – 168 с.
11. Учебник инструктора по лечебной физической культуре: учебник для ин-тов физической культуры; под ред. В.К. Добровольского. – М.: «Физкультура и спорт», 1974. – 480 с.
12. Физическая реабилитация: учебник для академий и институтов физической культуры; под. ред. проф. С.Н. Попова. – Ростов-на-Дону: Феникс, 1999. – 360 с.
13. Шипицына Л.М. Детский церебральный параліч / Л.М. Шипицына, И.И. Мамайчук. – Санкт-Петербург: Дидактика Плюс, – М.: Институт общегуманитарных исследований, 2001.

Лабораторне заняття № 4

Тема: Методика проведення лікувальної фізичної культури для дітей при порушеннях опорно-рухового апарату.

План

1. Усне опитування з теми: «Методика фізичного виховання при дитячому церебральному паралічі».
2. Показ фрагментів лікувальних вправ для дітей при порушеннях опорно-рухового апарату.

Завдання до лабораторного заняття:

1. Обґрунтуйте необхідність розробки та застосування індивідуальної комплексної програми фізичної реабілітації дитини з порушеннями функцій опорно-рухового апарату.
2. Висвітліть нетрадиційні форми занять з фізичної культури при ДЦП.
3. Охарактеризуйте засоби розвитку рівноваги, стояння і ходьби при ДЦП.
4. А

Завдання для самостійного опрацювання:

1. Доберіть вправи ЛФК, рухливі ігри, що використовуються при фізичній реабілітації дітей із дитячим церебральним паралічем.

Література

1. Бісмак О.В. Б 65 *Основи фізичної реабілітації: навч. посіб.* / О.В. Бісмак, Н.Г. Мельнік. – Х.: Вид-во Бровін О.В., 2010 – 120 с. (Українською мовою)
2. Дедюгина Г.В., Янькина Т.А. *Логопедический массаж и лечебная физкультура с детьми 3-7 лет, страдающими детским церебральным параличом.* М., 2000. – 350 с.
3. Єфименко М.М. *Сучасні підходи до корекційно спрямованого фізичного виховання дошкільників з порушеннями опорно-рухового апарату : монографія / М.М. Єфименко.* – Вінниця : Нілан-ЛТД, 2013. – 356 с.
4. Ловейко И.Д., Фонарев М.И. *Лечебная физическая культура при заболеваниях позвоночника у детей.* – Л.: Медицина, 1988. – 144 с.
5. Мухін В.М. *Фізична реабілітація. Підручник.* – К., 2000. – 423 с.
6. *Основи фізичної реабілітації: Навчальний посібник/ За заг. ред. Л.О.Вакуленко, В.В.Клапчука.* – Тернопіль: ТНПУ, 2010. – 234 с.
7. Щетинин М.Н. *Дыхательная гимнастика Стрельниковой.* – М., Методфора, 2006. – 128с.

8. Бадалян І.О., Журба Л.Т. Дитячі церебральні паралічі. – К., 1988. – 327 с.
9. Мошков В.Н. Лечебная физкультура в клинике нервных болезней / В.Н. Мошков. -3-е изд.-М.: Медицина, 1982.-224 с.
10. Разумов А.Н., Ромашин О.В. Оздоровительная физкультура в восстановительной медицине: учеб. пособие. – М.: Вуз и школа, 2002. – 168 с.
11. Учебник инструктора по лечебной физической культуре: учебник для ин-тов физической культуры; под ред. В.К. Добровольского. – М.: «Физкультура и спорт», 1974. – 480 с.
12. Физическая реабилитация: учебник для академий и институтов физической культуры; под. ред. проф. С.Н. Попова. – Ростов-на-Дону: Феникс, 1999. – 360 с.
13. Шипицына Л.М. Детский церебральный параліч / Л.М. Шипицына, И.И. Мамайчук. – Санкт-Петербург: Дидактика Плюс, – М.: Институт общегуманитарных исследований, 2001.

Практичне заняття № 4

Тема: Лікувальна фізична культура для дітей при емоційно-вольових порушеннях та аутичного спектру

План

1. Симптомалогія емоційно-вольових порушень.
2. Спеціальні вправи при порушеннях аутичного спектру.
3. ЛФК при аутизмі.
4. ЛФК для дітей із синдромом Дауна.
5. ЛФК при олігофренії.
6. Способи і зміст вправ для роботи з дітьми із порушеннями емоційно-вольового та аутичного спектру.

Завдання до практичного заняття:

1. Визначіть покази та протипокази до ЛФК дітей при порушеннях емоційно-вольового та аутичного спектру.

Завдання для самостійного опрацювання:

1. Назвіть, які області сенсорної сфери обстежуються у дітей з аутичним спектром? Зробіть висновки та дайте рекомендації для фізичної реабілітації з метою корекції порушень функціонального стану мовленнєвої, дихальної та м'язової систем.

2. Законспекуйте методи реабілітації та лікування дітей при аутизмі.

Література

1. Бісмак О.В. Б 65 *Основи фізичної реабілітації: навч. посіб.* / О.В. Бісмак, Н.Г. Мельнік. – Х.: Вид-во Бровін О.В., 2010 – 120 с. (Українською мовою)

2. Дегтяренко Т.М. *Корекційно-реабілітаційна робота в спеціальних дошкільних закладах для дітей з особливими потребами: [навчальний посібник]* / Т.М. Дегтяренко, Л.С. Вавіна. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2008. – 302 с.

3. Ловейко И.Д., Фонарев М.И. *Лечебная физическая культура при заболеваниях позвоночника у детей.* – Л.: Медицина, 1988. – 144 с.

4. Мухін В.М. *Фізична реабілітація. Підручник.* – К., 2000. – 423 с.

5. *Основи фізичної реабілітації: Навчальний посібник/ За заг. ред. Л.О.Вакуленко, В.В.Клапчука.* – Тернопіль: ТНПУ, 2010. – 234 с.

6. Орес О. *Використання засобів фізичного виховання для корекції рухових порушень у дітей з раннім дитячим аутизмом // Молода спортивна наука України: Зб. наук. пр. – Львів, 2003. – Вип. 7, Т.1. – С. 364-366.*

7. Тимофеева Т.Н. *Опыт проведения физкультурных занятий с детьми, страдающими аутизмом / Т.Н. Тимофеева // Адаптивная физическая культура. – 2003. - №3(15). – С. 27-28.*

8. Лавренюк А. *Корекція легких ступенів вираження аутизму засобами фізичного виховання / А. Лавренюк // Молода спортивна наука України: Зб. наук. ст. – Львів, 2001. – Вип. 5. Т.2. – С. 140-142.*

9. Пасічник В. Особливості фізичного стану дітей дошкільного віку з відхиленнями у психофізичному розвитку / В.Пасічник // Фізична активність, здоров'я і спорт. – 2017. №3(29). – С. 24-32

10. Разумов А.Н., Ромашин О.В. Оздоровительная физкультура в восстановительной медицине: учеб. пособие. – М.: Вуз и школа, 2002. – 168 с.

11. Учебник инструктора по лечебной физической культуре: учебник для ин-тов физической культуры; под ред. В.К. Добровольского. – М.: «Физкультура и спорт», 1974. – 480с.

12. Физическая реабилитация: учебник для академий и институтов физической культуры; под. ред. проф. С.Н. Попова. – Ростов-на-Дону: Феникс, 1999. – 360 с.

Лабораторне заняття № 5

Тема: Методика проведення лікувальної фізичної культури при емоційно-вольових порушеннях та аутичного спектру.

План

1. Усне опитування з теми: «ЛФК при емоційно-вольових порушеннях та аутизмі».

2. Показ фрагментів лікувальних вправ для дітей при емоційно-вольових порушеннях та аутизмі.

Завдання до лабораторного заняття:

1. Обґрунтуйте необхідність розробки та застосування індивідуальної комплексної програми фізичної реабілітації дитини з аутизмом.

2. Висвітліть нетрадиційні форми занять з фізичної культури при аутизмі.

3. Доберіть комплекс вправ на розслаблення, для усунення спазмів, напруженості і судом.

Завдання для самостійного опрацювання:

1. Доберіть комплекс фізичних вправ при олігофренії.

Література

1. Бісмак О.В. Б 65 Основи фізичної реабілітації: навч. посіб. / О.В. Бісмак, Н.Г. Мельнік. – Х.: Вид-во Бровін О.В., 2010 – 120 с. (Українською мовою)
2. Дегтяренко Т.М. Корекційно-реабілітаційна робота в спеціальних дошкільних закладах для дітей з особливими потребами: [навчальний посібник] / Т.М. Дегтяренко, Л.С. Вавіна. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2008. – 302 с.
3. Ловейко И.Д., Фонарев М.И. Лечебная физическая культура при заболеваниях позвоночника у детей. – Л.: Медицина, 1988. – 144 с.
4. Мухін В.М. Фізична реабілітація. Підручник. – К., 2000. – 423 с.
5. Основи фізичної реабілітації: Навчальний посібник/ За заг. ред. Л.О.Вакуленко, В.В.Клапчука. – Тернопіль: ТНПУ, 2010. – 234 с.
6. Орес О. Використання засобів фізичного виховання для корекції рухових порушень у дітей з раннім дитячим аутизмом // Молода спортивна наука України: Зб. наук. пр. – Львів, 2003. – Вип. 7,Т.1. – С. 364-366.
7. Тимофеева Т.Н. Опыт проведения физкультурных занятий с детьми, страдающими аутизмом / Т.Н. Тимофеева // Адаптивная физическая культура. – 2003. - №3(15). – С. 27-28.
8. Лавренюк А. Корекція легких ступенів вираження аутизму засобами фізичного виховання / А. Лавренюк // Молода спортивна наука України: Зб. наук. ст. – Львів, 2001. – Вип. 5. Т.2. – С. 140-142.
9. Пасічник В. Особливості фізичного стану дітей дошкільного віку з відхиленнями у психофізичному розвитку / В.Пасічник // Фізична активність, здоров'я і спорт. – 2017. №3(29). –С. 24-32
10. Разумов А.Н., Ромашин О.В. Оздоровительная физкультура в восстановительной медицине: учеб. пособие. – М.: Вуз и школа, 2002. – 168 с.

11. Учебник инструктора по лечебной физической культуре: учебник для ин-тов физической культуры; под ред. В.К. Добровольского. – М.: «Физкультура и спорт», 1974. – 480с.

12. Физическая реабилитация: учебник для академий и институтов физической культуры; под. ред. проф. С.Н. Попова. – Ростов-на-Дону: Феникс, 1999. – 360 с.

Питання до підготовки до підсумкового контролю (іспит)

1. Термін «фізична реабілітація» та її розуміння.
2. Завдання, мета і принципи фізичної реабілітації реабілітації.
3. Класифікація порушень психофізичного розвитку дітей.
4. Класифікація масажу. Характеристика окремих видів масажу.
5. Лікувальний масаж, його класифікація.
6. Класичний масаж, його характеристика.
7. Сегментарно-рефлекторний масаж, його види та характеристика.
8. Точковий масаж. Його характеристика.
9. Рефлексогенні зони на голові, вусі, долоні, стопі.
10. Апаратний масаж, його види.
11. Основні прийоми класичного масажу.
12. Принципи класифікації основних прийомів масажу.
13. Погладжування. Основні прийоми та техніка виконання.
14. Розтирання. Основні прийоми та техніка виконання.
15. Розминання. Основні прийоми та техніка виконання.
16. Вібрація. Основні прийоми та техніка виконання.
17. Спеціальні прийоми сегментарного масажу та техніка їх виконання.
18. Анатомо-топографічні дані та техніка масажу спини.
19. Анатомо-топографічні дані та техніка масажу шиї.
20. Анатомо-топографічні дані та техніка масажу передніх і бічних ділянок грудної клітки.
21. Анатомо-топографічні дані та техніка масажу живота.
22. Анатомо-топографічні дані та техніка масажу голови.
23. Анатомо-топографічні дані та техніка масажу верхніх кінцівок.

24. Анатомо-топографічні дані та техніка масажу нижніх кінцівок.
25. Логопедичний масаж при важких мовленнєвих порушеннях.
26. Основна мета та лікувальний вплив на організм логопедичного масажу.
27. Протипокази до проведення логопедичного масажу.
28. Вправи логопедичної гімнастики для плечового поясу, шиї. Їх характеристика.
29. Гімнастика жувально–артикуляційних м'язів, міміко–артикуляційних м'язів.
30. Вправи для стимуляції рухів нижньої щелепи, м'язів глотки. Їх характеристика.
31. Вправи для активізації м'язів язика; гімнастика губ та щік. Їх характеристика.
32. Звітність та документація спеціаліста з масажу.
33. Призначення масажу дітям з психофізичними порушеннями.
34. Ознаки, що впливають на чутливість дітей з психофізичними порушеннями до масажу.
35. Тривалість процедури масажу, курсу лікування та інтервали між його курсами.
36. Показання та протипоказання до призначення масажу дітям з психофізичними порушеннями.
37. Поєднання масажу з фізіотерапевтичними процедурами.
38. Поєднання масажу з лікувальною фізичною культурою.
39. Вплив рухової активності на психічний і емоційний стан дитини.
40. Завдання лікувальної фізкультури.
41. Відмінні особливості лікувальної фізичної культури.
42. Загальні показання та протипоказання до призначення лікувальної фізичної культури.
43. Становлення лікувальної фізкультури.
44. Основні засоби лікувальної фізкультури.
45. Лікувальна фізкультура як метод лікування.

46. Класифікація фізичних вправ.
47. Класифікація гімнастичних вправ.
48. Об'єм рухів у суглобах. Техніка об'єму рухів у суглобах
49. Дихальні вправи.
50. Форми застосування лікувальної фізкультури.
51. Основні правила використання лікувальної фізкультури.
52. Лікувальна фізкультура як основний засіб фізичної реабілітації дітей з порушеннями психофізичного розвитку.
53. Вплив спеціальних фізичних вправ на відновлення дитячого організму.
54. Відмінність та особливість ЛФК серед інших методів лікування.
55. Протипоказання до занять лікувальною фізичною культурою.
56. Основні та додаткові засоби проведення лікувальної фізичної культури.
57. Класифікація фізичних вправ ЛФК.
58. Основні форми ЛФК.
59. Загальні вимоги до методики проведення занять з ЛФК.
60. Основні методи проведення занять.
61. Ступені фізичних навантажень. Передозування ЛФК.
62. Види патології опорно-рухового апарату.
63. Діагностичне обстеження рухової сфери дітей при ДЦП і міопатії.
64. Діагностичне обстеження рухової сфери дітей при тяжких порушеннях опорно-рухового апарату.
65. Діагностичне обстеження рухової сфери дітей при вродженій патології опорно-рухового апарату.
66. Діагностичне обстеження рухової сфери дітей при набутих захворюваннях і пошкодженнях опорно-рухового апарату.
67. Вимоги до режиму рухової активності дітей при порушеннях опорно-рухового апарату.
68. Завдання та методи фізичної реабілітації на різних

етапах розвитку дитини з ДЦП.

69. Запобігання формуванню порочних поз і деформацій при ДЦП.

70. Методи сенсорної корекції. Відновлення рухової активності дитини з ДЦП.

71. Переваги фізичної культури при емоційно-вольових порушеннях та порушеннях аутичного спектру.

72. Комплекс фізичних вправ при емоційно-вольових порушеннях та аутизмі.

73. Труднощі, які виникають на заняттях з фізичної культури у дітей з аутизмом.

74. Лікувальна фізкультура при олігофренії.

75. Ступінь пристосування до фізичних навантажень.

76. Комплекс фізичних вправ при олігофренії.

77. Труднощі, які виникають на заняттях з фізичної культури у дітей з психічними порушеннями.

Навчальне видання

Укладач:

Юрчук Олексій Іванович

Методичні рекомендації

**до виконання семінарських, практичних, лабораторних робіт
та завдань для самостійної роботи
з навчальної дисципліни «Фізична реабілітація дітей з
порушеннями психофізичного розвитку»**

Методичний посібник

**для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності 016 «Спеціальна освіта»**

Підп. до друку 28.01.2020

Формат 60*84 1/16

Папір офісн.

Друк цифр.

Гарнітура Times

Ум. др.арк. 1,8

Редакційно-видавничий відділ

Рівненського державного гуманітарного університету

33028 м.Рівне, вул. С. Бандери, 12

